

„Én mesélek” a gyógyításban, avagy a gyógyítás művészetében eltöltött éveimről

A Főszerkesztő úr megtisztelő felkérése, hogy az „Ők mesélték” rovatba írjak, először könnyű feladatnak tűnt. Orvosi munkám sok éve alatt számos élettörténetet hallottam, volt közte szomorú és nevetető egyaránt. Úgy gondoltam, néhány óra alatt teljesítem vállalásomat. A leadási határidő egyre közeledett, de szokásommal ellentétben mégsem „fogtam tollat”, mert állandóan egy botor ötlet motoszkált a fejemben, ami nem hagyott nyugodni. Mi lenne, ha én mesélnék az egészségügyben eltöltött éveimről? Ugyanakkor tele voltam kétellyel. Szabad-e ezt egyáltalán megtennem, érdekelnék-e valakit a szakmai önéletrajzomból kimaradó részletek? Legyek-e rendhagyó? Hiszen év nem vagyok a média által felkapott „celeb”, divatos intézet sztárolt orvosa, írói vénával megáldott személy. Végül úgy döntöttem, lesz, ami lesz, belevágok, és magamról mesélek. Legfeljebb a szerkesztőbizottság nem minősíti írásomat közlésre érdemesnek, és akkor megmarad emlékként a családomnak és imádott unokáimnak. Ha mégis átmegy az első rostán, akkor talán lesz néhány kedves előfizető, aki végig is olvassa e sorokat.

Elismerően bólogathatnak vagy megmosolyoghatják (napjainkban ugyanis ez nem érdem), de 32 éve dolgozom ugyanabban az egészségügyi intézetben. Kimondva hihetetlenül hosszú idő, visszatekintve egy röpké pillanatot. Az út, ami anyakórházamba vezetett és itt tartott, egyszerre volt sima és rögös, boldogsággal és keserőséggel teli. Szüleim szerint már gyermekként is orvos szerettem volna lenni, és ennek megfelelő elvárásokat támasztottak velem szemben. A tanulás, a kitűnő bizonyítvány alapkövetelmény volt. A szorgalom, a kitűzött cél teljesítése, a megfelelés egyébként is génjeinkbe kódolt családi vonás, és ebben én sem különböztem. Szófogadó gyerek voltam, keveset mondtam ellent, jól teljesítettem. Az általános iskola a tanulás szempontjából nem okozott nehézséget, inkább lelki teher volt egy olyan gyerek számára, aki addig soha nem volt gyerekközösségben, és

nem tanulta meg a közösség általános normáit. Ez a hiányosság hosszú-hosszú évekig nehezítette életemet, bizonyos jegyeit még jelenleg is érzem. Mindig is szűk baráti körben éreztem jól magam, az ismeretlen környezet inkább visszahúzódtást és magamba zárkózást váltott ki belőlem. Ellenőrzőmben csak pozitív beírás volt, egyetlen kivételtől eltekintve, amely így szólt: „Értesítem a kedves szülőt, hogy gyermeke biológiaórán káposztalevelet rágcsált.” Emlékszem, azt hittem, itt a világvége, belehalok a szégyenbe, reszketve álltam szüleim elé. Ők azonban jót nevettek, és a leendő pályámhoz szükséges biológiai elkötelezettségem megerősítéseként minősítették ezt az „impertinens” cselekedetet. A tanulmányi eredményem megfelelt a középiskolai felvételhez szükségesnek, de a túljelentkezés miatt nem értett egy kis külső megerősítés. Nem jártam hírességeket és orvosokat gyártó nagynevű középiskolába, viszont a lakóhelyem szerint illetékes iskola zártabb közösségében nem volt divat nem tanulni. Nem voltak nagynevű tanáraink sem, de megkövetelték a fegyelmet, a másik ember iránti tiszteletet és a becsületes munkát. Nem a „mindent szabad elv” volt a tanítás alapja, hanem a minél szélesebb tudás megszerzése. Természetesen a fentiek alapján mondanom sem kell, hogy biológia-kémia és fizika tagozatra jártam. A szigorúság és a többletóraszám nem vált kárunkra, 36 fős osztályunkból egyszerre 6 gyerek került be az orvosira, 1 fő kivételével mindenkit elsőre felvettek egyetemre vagy főiskolára. Azért ne gondolják, hogy a mi osztályunk szent volt. Buli piával és cigarettával (narkóról nincs tudomásom), elcsattanó csókkal, elvétele egyéb fontos része ifjonti életüknek. „Meghívlak vagy elhívlak a bulimra” – hű, de nagyon fontos mondat volt minden lány számára. Nem tudom engem saját magamért vagy a barátom révén hívtak-e el, gyanítom inkább ez utóbbi az igaz. Ugyanis szigorú otthoni neveltetésem, a kötelező 8 órai hazamenetel, a bűnnek számító engedetlenség, a megkövetelt

jókislányság miatt nem én voltam a női csapat meghatározó személyisége. A jelen téma szempontjából nem is ez a lényeg.

A középiskolából hozott majdnem maximális pontszám, a felvételi vizsga jó teljesítése, a szorgalom, mindehhez megfelelő külső segítség meghozta a gyümölcsét, ORVOS-EGYETEMISTA lettem. Nem voltam még 18 éves, mikor beültem az egyetemi padsorba. Megkezdődött a 33 évet megelőző – gyógyszervizsgálati hasonlattal élve – „prescreening” periódus. A hatalmas tananyag két évig garantáltan odaszegezett bennünket a székünkhöz, és csak az előadások idejére ébredtünk fel álmos bódultságunkból. Teljesen belénk ivódott az a sokat hallott professzori mondat, miszerint: „Az orvostanhallgató olyan állat, aki mindent kibír.” Néha a Mindenható megkegyelmezett nekünk, a professzor úr iszákos gyermeke személyében. Baksisért megvehettük tőle a papától elcsórt egyik legrázósabb és legjobban rettegett szigorlat dolgozatát. Látják, milyen felejthetetlen volt ez az esemény!

A családnak nem orvosdinasztia, így semmi háttértámogatásom nem volt, sem ismert apuka vagy anyuka. Így továbbra is szorgalmasan kellett tanulnom, az orvosi tudás nem volt a véremben, a tananyag sem volt az otthoni esti beszélgetések része, hanem kemény és szorgalmas munkával kellett megszereznem. A hat évbe egy kis lázadás is belefért, negyedévben a nagy Ó megjelenésével. A naptól is féltett kislány férjhez ment, nem okozva ezzel a családban osztatlan boldogságot. Az 1978-as év két nagy örömteli eseményt hozott az életemben, megszületett a kislányom, és megkaptam a várva várt ORVOSI DIPLOMÁT. A jó soha nem tart sokáig. Kezdődött az álláskereséssel. Budapesten sok az orvos, vidéken kevés. Budapesti álláshely köztudottan előre elígért, dinasztikus és politikai elven osztott. Semmi esély. Vidéken családtól távol lehetséges az elhelyezkedés, „csak” öt évre elkötelezetten. A lakóhelyhez közeli és egyben fővároson kívüli – számomra ideális munkahely – ekkor még nem épült fel. Sajnos az azonnali pénzkeresés elengedhetlenné vált. Nem maradt más lehetőségem, kényszerből el kellett vállalnom egy főállású üzemorvosi állást vidéken, és plusz éjszakai ügyeletet egy budapesti kerü-



letben. Az előbbi munka könnyű volt, hiszen fél évig csak kötelező továbbképzésre kellett járni, akkori mércével mérve „kiemelt 6000 Ft” fizetésért. Az ügyelet azonban megismertette velem a Való Világot. Semmi gyakorlati tudás és készség, teljes szakmai magára hagyatottság, nőként, féléves csecsemővel, heti két ügyelettel – rémálom volt. Bonyolította a helyzetet a korábbi jobbagyrendelekek mintájára megalkotott röghöz kötöttség, a csak miniszteri engedéllyel lehetséges változtatás. Igen ám, de 1979-ben megépült a kerepestarcsai kórház, én szerettem volna munkahelyet váltani, és odakerülni, de az ehhez szükséges engedély hiányzott. Ekkor siettek szüleim a segítségemre. Az államtitkár asszonynak termőföldre volt szüksége, a termelőszövetkezetnek volt, a csere megkötöttség, és ezzel megkezdődhetett kórházi pályafutásom. Ugye, milyen sokrétű szerepe van az istenadta magyar földnek? Soha nem felejttem el azt az érzést, mikor először hajtottam be barna Trabantommal a kórház kertjébe. Szavakkal nem tudom jól kifejezni, volt benne büszkeség, elégedettség, siker. A boldogság mégsem volt felhőtlen, mivel több társammal együtt szám feletti voltam. A probléma megoldódott a megyei gyakornoki állás intézetbe kihelyezett állomáshely formájában. Az akkor megnyíló belgyógyászati osztályra kerülni maga volt a csoda, ami szó szerint nem három napig, hanem három hétig tartott. Induláskor négyen voltunk, az osztályvezető, a három szakorvos és én mint pályakezdő. Július hónap lévén két szakorvos elment szabadságra, így ketten maradtunk. Képzeld el, mit kívánt a 80 ágyas osztály napi ügyelettel. Azt hiszem, a mosztani munkavédelmisek és érdekvédők hevesen

tiltakoznának az egyhetes folyamatos munkavégzés ellen. Szakorvos kollégánóm vagy az osztályvezető főorvosom „szubolt” mellettem, nekem viszont jól vagy rosszul megszerzett elméleti, de nulla gyakorlati tudással kellett helytállnom. A segítség ellenére a poklok poklát éltem meg. Gondolják meg, az egyéves kisbabám szüleimre hagyva, a munka lelkiileg és testileg is megterhelő. A „kőkorszaknak” minősített időszakban mindez CT, MR, egyéb korszerű diagnosztikai módszerek nélkül, korlátozott számú szakággal. Hihetetlen, ugye, hogy ez megtörténhetett? Tetézte a gondot, hogy kiegészítő eszközként egy írógép és összesen egy városi vonal állt rendelkezésünkre. Ez a két eszköz akkoriban annyira meghatározó volt, hogy a munkába állás első pillanatának osztályvezetői kérdése ez volt: tudsz gépelni és telefonálni? A mélyvív után sokkal könnyebbé vált a helyzetünk, kiváló emberi és szakmai kvalitásokkal rendelkező kollégáim száma növekedett, fiatalok is voltunk, tele lelkesedéssel, elhivatottsággal, egymásrataltsággal, segítőkészséggel. Mindig is nosztalgiával emlékszünk vissza erre a csodás 5 évre. Az orvos kiszolgáltatottsága azonban továbbra sem szűnt meg: A határozott idejű kinevezés ellenmondást, urambocsá! lazaságot (napjainkban gyakran elhangzó mondatokat: „csak korlátozott számú ügyeletet vállalok”, „nem helyettesítetek”, „szombat reggeltől hétfő estig nem dolgozom”, „átdolgozott ügyeleti éjszaka után korábban hazamegyek” stb.) még a legkedvesebb főnök esetében sem engedett meg. Az elképesztően alacsony fizetés, a „beszerzett” hepatitis miatt megismételt fertőzőgyakorlat, a hosszú kényszertáppénz, „jól menő magyar orvosként” a gyerekellátáshoz zálogosítás, a szakvizsgára való felkészülés, a családi perpatvar utáni válás, helytállás a munkahelyen – ez jellemezte ezt az időszakot. Pozitív kicsengésként sikeres szakvizsga. Negatív tényezőként újraélesztés során rossz mozdulat, kiszakadt gerincserv, műtét, ismét táppénz, állásvesztés megüzenése. A jó sorsom ismét a segítségemre színt, mert a mellettünk lévő osztályról több orvos elment, így átkértem magam a jelenlegi osztályomra. Ismét előlről kellett kezdenem mindent, megismernem egy új szakmát. Sikeres második szakvizsga, sikertelen nagy szerelem, szakmai előrelépés. Új főnök, átmeneti nyugalom, majd megbolydult osztály. Közben küzdelem a szerencsére nem a legrosszabb indula-

tú „Rémmelel”. Mindezen időszakban a sors újra kinyújtotta felém a kezét, igazi társra leltem, gyógyultnak nyilvánítottak. Szerencsém továbbra sem hagyott cserben. Megtisztelő felkéréssel egyetemi tudományos munkacsoport külsős tagja lettem, ennek a munkának a végén tudományos fokozatot szereztem. Az egyetemen ráadásul igazi barátokra is leltem. Csodálatos módon soha nem volt köztünk szakmai féltékenység, egymást segítő és óvó kapcsolatunk még napjainkban is tart. A másoddiploma mégsem hozott teljes örömet a számomra, a védést egy rosszindulatú elvetemült ember egy életre megkeserítette. Ugyanakkor nem volt időm ezen búslakodni, többletmunkám is lett, mivel a felső vezetés tagja lettem abban az intézetben, ahová zöldfülűként beléptem.

Az életem következő meghatározó szakmai eseménye több mint 5 évvel ezelőtti osztályvezetői kinevezésem lett. Az örökölt körülmények ismét nem adtak lehetőséget a tétlenségre, mert minden szinten fel kellett építeni és újírtani az osztályt. Mindezt önerőből létrehozott saját alapítványon keresztül, csodálatos kollegák és közösség közreműködésével. Az osztályvezetésben segítségemre lévő társaimmal együtt folyamatosan arra törekszünk, hogy a hozzánk beutalt betegek megfelelő környezetben gyógyuljanak, hogy munkakörülményeink vonzóak legyenek. Mi nem vagyunk jól reklámozott, felkapott intézet és osztály, az orvosi hierarchiában lehet, hogy nem foglalunk el rangos pozíciót, de a Betegnaplóban az a sok szívet melengető írás mindennél többet jelent számunkra, és minden külső köszönetnél többet számít. Az egészségügyi átszervezéseket ezért nézzük félve és reszketve. Visszatérve magamra. Az elmúlt években szakmai téren is szereztem némi elismerést, egyre több előadásra kaptam felkérést, közleményeim száma szépen gyarapodott, szakmai érdeklődésem a régiek mellett új témák felé is fordult, a média is megkeres néha. Képzelnék csak el, mit érzett az a valaha visszahúzódó kislány az első televíziós szereplésekor, amikor ott volt az elismert nagy tanár mellett, és ismeretterjesztő előadást tartott a nagyközönségnek. A szakmai munka mellett emberileg is fejlődtem. Megismertem a közösségért való felelősség súlyát és terhét, az összetartás nehézségeit ebben a mindig változó és mindent a finanszírozásnak alárendelő környezetben. A szó legnemesebb értelmében or-

vosnak maradni napjaink egyik legnagyobb kihívása. Neves külföldi látogató egyszer megkérdezte tőlem, hogy mire vagyok a legbüszkébb. Nem tudtam mást mondani, mint azt, hogy arra a környezetre és közösségre, amit közösen és önerőből létrehoztunk a főváros szélén, sokszor ellenszélben. Mindössze ennyi 33 év rövid története.

Miért választottam a saját életutam bemutatását? Higgyék el, semmi magamutogatás nincs bennem. Szerettem volna megismertetni a hozzám hasonló szürke eminenciások munkáját, napi küzdelmeit a rendszer fenntartása érdekében. Aggódok a holnapért, félttem az országban működő sok kis csapatot. Hogyan vészelik, vészeliük át az elkövetkező éveket? Hogyan védjük meg magunkat a kiégéstől és a széteséstől, hogyan leszünk képesek betegeink ellátását biztosítani? Szeretném, ha a napok nem kötelezően negatív egészségügyi média-hírral kezdődnének, ha a társadalom elismerné és visszaadná az orvosok régi megbecsülését, ha az utánam következők nem úgy kapnák meg

a 30 éves hűségpénzüket, hogy az előadó lehívja őket az elismervény aláírására. Szeretném, ha ismét orvos lehetnék, és nem az adminisztráció, a finanszírozás, a rosszindulat határozná meg hétköznapjainkat.

Mindezeket túl szerettem volna köszönetet mondani és kifejezni büszkeségemet, hogy pályakezdőként intézetünkben kezdhettem, és ezen a helyen szerezhettem meg mindazt a tudást, ami bennem van. Talán a sors továbbra is kegyes lesz hozzám, és innen mehetek nyugdíjba, talán egyszer egy gyenge köszönöm is elhangzik, talán megőrződik és tovább fejlődik elődeim és általunk létrehozott osztály a betegeink megelégedettségére, talán egyszer az egészségügy is felemelkedik, talán egyszer a fiatal kollegák is megértenek minket, követik a példánkat, és megpróbálnak a nehéz helyzetben is itthon maradni. Talán a rohanásban jól esett kissé megállni, és kicsit visszatekinteni.

DR. TÓTH EDIT
reumatológus, Kistarcsa

Ők mesélték...

Dr. Lakatos Péter (Budapest)

Egy barátom a nyolcvanas évek derekán Pápán működött belgyógyászként. Ekkortájt történt, hogy találkozott egy fogorvosnővel, és annak rendje és módja szerint szerelmes lett belé. A szerelemből házasság lett, majd a fiatalasszony egy Pápa környéki faluban vállalt körzeti fogorvosi állást, hogy közelebb legyen a férjéhez. Nem sokkal ezután lakást is kaptak a faluban. A rendelő ugyanabban a házban volt, ahol laktak, így a gyakori fogorvosi ügyeletek „kényelmesek” voltak. Történt egy hétvégén, hogy hatvan év körüli parasztember csöngött vasárnap délután a fogászati rendelőben. Barátom ment ajtót nyitni a feleségét kímélendő, aki egy kicsit szundikált ebéd után. Betessékelte a páciens a rendelőbe, és megkérdezte, mi a baj. A beteg elmondta, hogy nagyon fáj a foga, és szeretné kihúztatni. Sebész barátom

azt gondolta, a foghúzás nem lehet olyan nagy ügy, na meg a felesége is hadd pihenjen, tehát nekiállt fogat húzni. Húzta, nyúzta, csavarta, mozgatta, de a fog csak nem akart kijönni. Kb. 10 percig próbálkozott sikertelenül, majd azt mondta a kissé meggyötört betegnek: ez nem megy, azt hiszem, inkább szólok a fogorvosnak. A beteg csak ennyit kérdezett megdöbbenően: miért, maga kicsoda? A válasz – „a férj” – kissé megdöbbenette a jóembert.

Dr. Hubert János (Tapolca) Félreértés?

Mariska néni átlagos „jó betegem” vagy huszonöt esztendeje, a maga 65 évével semmi különleges: kis magas vérnyomás, per os kordában tartható diabetes, magasabb LDL – aminek